

MAREK MATULEWSKI

Obieg informacji w świetle *Prawa upadłościowego i naprawczego*

Abstract (Information Circulation in *The Light of the Bankruptcy and Reorganization Law*). The author discusses communication-related problems in the light of the bankruptcy and reorganization law regulations. Having defined the concepts of information and communication, he goes on to list elements which have an impact on the effectiveness of communication. Then the author defines bankruptcy and determines conditions for insolvency capacity. He specifies the kinds of bankruptcy and presents communication-related problems in the face of bankruptcy. In the final section, he argues that in the context of bankruptcy, communication is subject to adjustments, whose range is strictly defined by the bankruptcy and reorganization law regulations. In his conclusion, the author proposes further insights into the area of communication.

Abstrakt. Autor przedstawia zagadnienia związane z komunikacją w świetle regulacji *Prawa upadłościowego i naprawczego*. Definiuje terminy informacja i komunikacja. Wymienia elementy wpływające na skuteczność komunikacji. Następnie definiuje upadłość i określa, kto posiada zdolność upadłościową. Precyzuje typy upadłości, przedstawia zagadnienia związane z procesem komunikacji w obliczu upadłości. Konstatuje, że w aspekcie upadłości komunikacja podlega daleko idącym regulacjom. Ich zakres jest ściśle określony przez przepisy *Prawa upadłościowego i naprawczego*. Formuluje wnioski i zaleca kierunki dalszych dociekań w zakresie komunikacji.

1. Wstęp

Każdy kolejny etap rozwoju ludzkości charakteryzuje się coraz to innymi atrybutami. Jeszcze stosunkowo niedawno była to energia elektryczna czy też ciągle dążenie do podnoszenia możliwości produkcyjnych. Obecnie jest nim informacja. Stała się ona wartością, „(...) która obok zasobów kapitałowych, rzeczowych i ludzkich może nawet osiągnąć poziom, który często decyduje o istnieniu i rozwoju firmy” (Jabłoński 2003: 16). Trudno nie zgodzić się z tą myślą. Przecież żyjemy w erze informacyjnej. Erze, w której codziennie doświadczamy masowego komunikowania się. Czasie, w którym stopniowo znoszone są wszelkie bariery, a nawet granice państw. Co więcej,

jestemy członkami społeczeństwa informacyjnego, w którym to właśnie informacja może z powodzeniem zastępować różne dobra, a nawet aktywa czy zasoby. Jednakże należy zadać sobie pytanie – co to właściwie jest informacja? Istnieje wiele jej definicji – pomimo faktu, że jest pojęciem pierwotnym, trudno definiowalnym. „N. Wiener wprowadzając pojęcie informacji stwierdza, że «(...) jest ona jak gdyby nazwą treści pochodzących ze świata zewnętrznego». Jeden z twórców teorii informacji R. Ashby uważa, że «(...) informacja to przekazywanie różnorodności». (...) W. Falkiewicz: «Informacja jest czynnikiem, który zwiększa naszą wiedzę o otaczającej nas rzeczywistości» (Kisielnicki, Sroka 2005: 13–14). Dla dalszych rozważań na potrzeby tego opracowania zostanie przyjęta definicja podana przez J. Kisielnickiego i H. Sroka (2005), według której informacja to taki rodzaj zasobów, który pozwala na zwiększenie naszej wiedzy o nas i otaczającym nas świecie.

Należy również zauważyć, że informacja to tylko jeden aspekt obecnych czasów. Po to, by skutecznie mogła ona tworzyć trwałą przewagę konkurencyjną, musi zachodzić zjawisko komunikacji. Pojęcie komunikacji wywodzi się od łacińskiego terminu *communicatio* (przekazywanie wiadomości). Współcześnie przyjmuje się, że komunikacja to przepływ informacji. Jego celem jest „(...) nie tylko wyrównywanie poziomu wiadomości między nadawcą a odbiorcą informacji (wymiana znaczeń), ale także budowanie porozumienia, łączności, współdziałania, krótko mówiąc – tworzenie wspólnoty” (Filipiak 2004: 14).

Komunikacja występuje w każdym przedsiębiorstwie i ma zasadniczy wpływ na jego wyniki ekonomiczne, osiąganie zakładanych celów, kształtowanie atmosfery pracy, stosunki międzyludzkie czy kształtowanie obrazu wizerunku danej jednostki organizacyjnej w świadomości ludzi (klientów, odbiorców, dostawców, kooperantów, banków i innych organizacji finansowych itp.). Według J. Fiske i J. Hartleya istnieje szereg czynników wpływających na skuteczność procesu komunikacji. Zaliczyli oni do tego zbioru takie elementy, jak:

- monopol źródła komunikacji (im jest on większy, tym silniejszy wpływ na odbiorcę lub wyraźniejsza korzyść nadawcy),
- zgodność z istniejącymi opiniami, przekonaniami i skłonnościami odbiorcy (komunikacja jest tym bardziej skuteczna, im przekaz jest bardziej zgodny z istniejącymi opiniami),
- źródło (komunikacja jest bardziej skuteczna w przypadku, gdy źródło ma opinię doświadczonego i obiektywnego, o wysokim statusie),
- społeczne tło, grupa lub grupa odniesienia pośrednicząca w procesie komunikacji (mają wpływ niezależnie od tego, czy jest to akceptowane czy też nie) (Fiske, Hartley 1980: 79 za Kotler 1994: 548–549).

Ponadto, należy zauważyć, że można wyróżnić trzy zasadnicze role komunikacji:

1. Umożliwianie kontaktów z ludźmi;
2. Przekazywanie i pozyskiwanie informacji (rola informacyjna);
3. Przekazywanie wiadomości o podjętych decyzjach i pojawiających się problemach (rola decyzyjna).

2. Upadłość

Upadłość jest stanem, którego zasadniczą podstawą ogłoszenia jest niewypłacalność dłużnika. Pod tym pojęciem należy rozumieć (zgodnie z art. 11) stan, w którym dłużnik nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań. „Wymagalność zobowiązań oznacza stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności” (Witosza 2007: 32). Innymi słowy, dochodzi do sytuacji, w której dłużnik nie spłaca swoich długów. Dotyczy to zarówno zobowiązań prywatnoprawnych, jak i publicznoprawnych. Nieistotne jest również, „(...) czy nie wykonuje wymagalnych zobowiązań pieniężnych czy też niepieniężnych. Niewykonywanie zarówno jednych, jak i drugich powoduje, że dłużnik jest niewypłacalny” (Jakubecki, Zedler 2003: 41–41). Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że „dla określenia, czy dłużnik jest niewypłacalny nieistotna jest przyczyna niewypłacalności ani zakres niespłaconych długów. Wystarczy, że nie płaci nawet małych należności” (Zedler 2003: 27). Niewypłacalność ma miejsce zarówno w przypadku, gdy jego bezpośrednią przyczyną jest brak odpowiednich środków, ale również wówczas, gdy dłużnik nie wykonuje swoich zobowiązań z innych przesłanek. Oczywiście w przepisach *Prawa upadłościowego i naprawczego* przewidziano pewne regulacje szczegółowe. Zgodnie z art. 12 ust. 1 nawet w przypadku istnienia pewnych niespłaconych zobowiązań, o ile ich suma nie przekracza 10% tzw. wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika, a ich opóźnienie trzech miesięcy i jednocześnie nie ma charakteru trwałego, sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości. Musi zaistnieć jednakże warunek – oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie może spowodować pokrzywdzenia wierzycieli. Oczywiście należy zdawać sobie sprawę, że opóźnienie w wykonywaniu zobowiązań dotyczy zarówno zobowiązań pieniężnych, jak i niepieniężnych. Ponadto trzymiesięczny okres opóźnienia należy liczyć od pierwszego dnia opóźnienia. Użyte w artykule określenie „wartość bilansowa” jednoznacznie precyzuje podstawę wyceny, jaką stanowi w tym przypadku bilans (Witosza 2007: 34–36). Równolegle należy zauważyć, że gdy niewykonywanie zobowiązań ma charakter trwały albo oddalenie wniosku może spowodować pokrzywdzenie wierzycieli, artykuł 12 ust. 1 nie ma zastosowania. „Termin «pokrzywdzenie wierzycieli», o którym mowa w art. 11 ust 2 – wobec braku odrębnej regulacji w Prawie upadłościowym i naprawczym – należy interpretować zgodnie z jego treścią przyjętą w prawie polskim. (...) o pokrzywdzeniu wierzycieli można mówić wtedy, gdy skutek określonej czynności dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności” (Jakubecki, Zedler 2003: 46).

Ponadto zgodnie z art. 13 ust. 1–3 sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli:

- majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania,
- majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w taki sposób, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Powyższe przypadki nie mają zastosowania wtedy, gdy obciążenie majątku dłużnika jest bezskuteczne według przepisów ustawy albo gdy dłużnik dokonał innych czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy.

Odpowiednia konstrukcja przepisów ustawy gwarantuje ponadto, że upadłość może zostać ogłoszona przez sąd po przeprowadzeniu postępowania upadłościowego. Celem tego postępowania jest ustalenie, czy dany przedsiębiorca (dłużnik) posiada odpowiednią zdolność upadłościową oraz czy dodatkowo zachodzą określone czynniki stwarzające odpowiednie podstawy do ogłoszenia upadłości. „Przez **zdolność upadłościową** należy rozumieć przymiot umożliwiający prowadzenie postępowania” (Witosza 2007: 20). Zdolność upadłościową posiada przedsiębiorca. Zgodnie z art. 5 ust. 2 jest nim osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Co więcej, mogą nim być również (art. 5 ust. 3): spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne nieprowadzące działalności gospodarczej, wspólnicy osobowych spółek handlowych, wspólnicy spółki partnerskiej oraz oddziały banków zagranicznych (w rozumieniu przepisów prawa bankowego). Jednakże oddziały przedsiębiorcy już takiej zdolności nie posiadają. Ponadto nie można ogłosić upadłości (art. 6): Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych samodzielnych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji i osób prawnych utworzonych w drodze ustawy oraz utworzonych w wykonaniu obowiązku nałożonego ustawą, osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne oraz uczelni. Brak zdolności upadłościowej „zawsze prowadzi do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a nie jego odrzucenia czy zwrotu” (Jakubecki, Zedler 2003: 28).

Drugim aspektem rozpatrywanym podczas postępowania upadłościowego jest orzeczenie, czy istnieją podstawy do ogłoszenia upadłości. Należy w tym zakresie mieć na względzie fakt, że zgodnie z art. 10 upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. „Jako zasadniczą podstawę ogłoszenia upadłości przyjmuje się niewypłacalność dłużnika” (Gurgul 2005: 44).

Jeżeli (zgodnie z art. 14 ust. 1) jest prawdopodobne, że w drodze układu wierzytciele zostaną zaspokojeni w wyższym stopniu, niż zostaliby zaspokojeni po przeprowadzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, ogłasza się upadłość dłużnika z możliwością zawarcia układu. Jednocześnie w myśl art. 14. ust. 2 nie będzie prowadzone postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu, jeżeli dotychczasowe zachowanie dłużnika nie rokuje, że układ będzie wykonany (chyba że układ przewiduje likwidację). Zgodnie z art. 15 w razie braku jakichkolwiek przesłanek do ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu ogłasza się upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika. Jednocześnie (w myśl art. 17) sąd może zachować dużą elastyczność postępowania. W konsekwencji można dokonać zmiany z postanowienia o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika na ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu. Oczywiście taka zmiana musi mieć odzwierciedlenie w zmieniających się okolicznościach w czasie prowadzenia postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Istnieje również

możliwość przeprowadzenia odwrotnej zmiany, tzn. z postępowania o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postępowanie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika. Na zmianę takiego postępowania przysługuje złożenie zażalenia z wyłączeniem przypadku zmiany, która wynika z ustawy. Ma to miejsce w dwóch przypadkach: po uprawomocnieniu się postanowienia odmawiającego zawarcie układu (zgodnie z art. 289) oraz jeżeli sąd uchyla układ (art. 304). Dodatkowo „postępowanie o zmianie sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego jest natychmiast skuteczne i wykonalne bez względu, czy zostało zaskarżone czy nie” (Jakubecki, Zedler 2003: 54).

3. Komunikacja w aspekcie upadłości

Zagadnienia związane zarówno z obiegiem informacji, jak i realizacją komunikacji w aspekcie stanu upadłości są wyraźnie uregulowane przepisami *Prawa upadłościowego i naprawczego*. Procedura wszczęcia postępowania upadłościowego zapoczątkowuje wniosek o ogłoszenie upadłości. Może go zgłosić dłużnik, jak również każdy jego wierzyciel (art. 20). Ponadto istnieje rozszerzony katalog osób, które taki wniosek mogą również zgłosić. Aktualny stan prawny prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Przepisy szczegółowe dotyczące osób mogących zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości

Lp.	Podmiot, którego dotyczy wniosek	Osoba uprawniona do zgłoszenia wniosku
1	Spółka jawna Spółka partnerska Spółka komandytowa Spółka komandytowo-akcyjna	Każdy ze wspólników odpowiadających bez ograniczenia za zobowiązania spółki
2	Osoby prawne Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną	Każdy, kto ma prawo je reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami
3	Przedsiębiorstwa państwowe	Organ założycielski
4	Jednoosobowa spółka skarbu państwa	Minister właściwy do spraw skarbu państwa
5	Osoba prawna, spółka jawna, spółka partnerska oraz spółka komandytowa i komandytowo-akcyjna będące w stanie likwidacji	Każdy z likwidatorów
6	Osoba prawna wpisana do krs	Kurator
7	Dłużnik, któremu została udzielona pomoc publiczna o wartości przekraczającej 100 000 euro	Organ udzielający pomocy

Źródło: *Prawo upadłościowe i naprawcze*

Ponadto istnieją szczegółowe przepisy regulujące dodatkowe kwestie związane ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Zgodnie z art. 7 ogłoszenie upadłości w przypadku śmierci przedsiębiorcy jest możliwe na wniosek, który należy złożyć w terminie do jednego roku od momentu jego śmierci. W konsekwencji każdy wniosek złożony po tym terminie w tej sprawie zostanie oddalony! Osobami uprawnionymi do złożenia tego wniosku są wierzyciele, spadkobiercy, małżonek oraz każde z jego dzieci (nawet gdy nie dziedziczy po nim spadku). W przypadku spadkobierców konieczne jest stwierdzenie nabycia spadku dokonane prawomocnym postanowieniem sądu. Podobnie można żądać ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, która była przedsiębiorcą, jeżeli od dnia wykreślenia jej z rejestru KRS nie upłynął jeszcze rok. Żądanie ogłoszenia upadłości zapoczątkowuje złożenie we właściwym sądzie stosownego wniosku. Istnieje również możliwość żądania ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, która faktycznie prowadziła działalność gospodarczą wtedy, gdy nie dopełniła ona obowiązku jej zgłoszenia w KRS lub też innym właściwym rejestrze (zgodnie z art. 9). W tej sytuacji także znajduje zastosowanie okres jednego roku, identycznie jak w przypadku art. 8. Wniosek złożony po upływie tego terminu ulega oddaleniu. Przepisy prawa regulują również kwestie związane z wymogiem zgłaszania wniosku o ogłoszenie upadłości. Zgodnie z przepisami ustawy w tym przypadku mamy do czynienia z dwoma sytuacjami. „Obowiązek złożenia tego wniosku ciąży, pod rygorem odpowiedzialności odszkodowawczej, na osobach wymienionych w art. 21 ust. 1 i 2. Pozostałe osoby (...) posiadają jedynie prawo do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości” (Pabis 2006: 8). Osobami mającymi obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości są: dłużnik, a w przypadku osoby prawnej (lub też innej jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której odrębna ustawa nadaje zdolność prawną) – osoba lub osoby, które mają prawo go reprezentować.

Termin złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości jest wyraźnie sprecyzowany tylko w przypadku dłużnika. „Zaznaczyć w tym miejscu należy, iż obowiązek złożenia wniosku o ogłoszeniu upadłości (...) powinno nastąpić w terminie 14 dni od dnia zaistnienia powyższych przesłanek, tj. od dnia zaprzestania wykonywania wymagalnych zobowiązań lub od dnia, w którym wartość długów przekroczyła wartość majątku dłużnika” (Witosza 2007: 53). Pełen zbiór danych, które powinien zawierać (zgodnie z art. 22 ust. 1, art. 23, art. 23 ust. 2) wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika przedstawia tabela 2.

Jednocześnie w przypadku, gdy dłużnik nie załączył do wniosku powyższych dokumentów (art. 23 ust. 3), powinien podać przyczyny ich niedołączenia oraz je uprawdopodobnić.

„Wraz z wnioskiem o ogłoszenie upadłości dłużnik jest obowiązany złożyć oświadczenie na piśmie, co do prawdziwości danych zawartych we wniosku (...) Jeżeli oświadczenie to nie jest zgodne z prawdą, dłużnik ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną na skutek podania nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości” (Pabis 2006: 10–11). Dodatkowo przepisy ustawy (art. 25 ust. 3) regulują kwestie niezłożenia oświadczenia przez dłużnika. W takim przypadku wniosek podlega zwrotowi bez wzywania dłużnika do jego uzupełnienia. Odmienna

Tabela 2. Informacje, które powinien zawierać wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika

Lp.	Informacja
Dane podstawowe	
1	imię i nazwisko dłużnika, jego nazwę albo firmę, miejsce zamieszkania albo siedzibę, a gdy dłużnikiem jest spółka osobowa lub osoba prawna – reprezentantów spółki lub osoby prawnej i likwidatorów, jeżeli są ustanowieni, a ponadto w przypadku spółki imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania współników odpowiadających za zobowiązania spółki bez ograniczeń
2	oznaczenie miejsca, w którym znajduje się przedsiębiorstwo lub inny majątek dłużnika
3	wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie
4	informację, czy dłużnik jest uczestnikiem systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych w rozumieniu ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami
5	informację, czy dłużnik jest spółką publiczną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych
6	określić, czy wnosi o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu czy o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku
Jeżeli dłużnik jest przedsiębiorcą wpisanym do KRS lub innego, właściwego rejestru	
1	odpis z rejestru
Dane dodatkowe	
1	aktualny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników
2	aktualne sprawozdanie finansowe, a jeżeli na podstawie odrębnych przepisów nie ma obowiązku sporządzania go – bilans sporządzony do celów tego postępowania, na dzień nie późniejszy niż trzydzieści dni przed złożeniem wniosku
3	spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty, a także listę zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na jego majątku wraz z datami ich ustanowienia
4	oświadczenie o spłatach wierzytelności lub innych długów dokonanych w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku
5	spis podmiotów zobowiązanych majątkowo wobec dłużnika wraz z adresami, z określeniem wierzytelności, daty ich powstania i terminów zapłaty
6	wykaz tytułów egzekucyjnych oraz tytułów wykonawczych przeciwko dłużnikowi
7	informację o postępowaniach dotyczących ustanowienia na majątku dłużnika hipotek, zastawów, zastawów rejestrowych i zastawów skarbowych oraz innych obciążeń podlegających wpisowi w księdze wieczystej lub rejestrach, jak również o prowadzonych innych postępowaniach sądowych lub administracyjnych dotyczących majątku dłużnika
8	informację o miejscu zamieszkania i adresie reprezentantów spółki lub osoby prawnej i likwidatorów, jeżeli są ustanowieni
9	informację o miejscu zamieszkania i adresie reprezentantów spółki lub osoby prawnej i likwidatorów, jeżeli są ustanowieni
Jeżeli dłużnik wnosi o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu	
1	propozycje układowe wraz z propozycjami finansowymi wykonania układu
2	rachunek przepływów pieniężnych za ostatnie dwanaście miesięcy, jeżeli obowiązany był do prowadzenia dokumentacji umożliwiającej sporządzenie tego rachunku

Źródło: *Prawo upadłościowe i naprawcze*

sytuacja ma miejsce w przypadku, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości zgłasza wierzyciel. Zgodnie z art. 24 powinien on uprawdopodobnić swoją wierzytelność oraz (o ile wnosi o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu) dołączyć wstępne propozycje układowe.

Wszystkie pisma muszą być składane we właściwym sądzie. Poprzez sformułowanie „właściwy sąd” należy dalej rozumieć sąd upadłościowy, którym jest sąd rejonowy – sąd gospodarczy. Sądem gospodarczym właściwym (ze względu na położenie geograficzne) dla danego przedsiębiorcy jest sąd znajdujący się w rejonie głównego przedsiębiorstwa. Jeżeli przedsiębiorca ma zakłady w różnych lokalizacjach ze względu na obszar jurysdykcji poszczególnych sądów i trudno ustalić, który z tych zakładów jest główny, to właściwy jest każdy z tych sądów. „Sprawy upadłościowe zgodnie z tradycją przekazane są do kompetencji sądów gospodarczych, będących jednostkami organizacyjnymi (wydziałami) sądów rejonowych. Pojęcie sądu upadłościowego (...) ma funkcjonalny charakter. Nie chodzi bowiem o odrębną jednostkę organizacyjną sądów powszechnych, lecz o wyodrębnienie kompetencji” (Jakubecki, Zedler 2003: 55).

We „właściwym sądzie” wniosek rozpatrywany jest w składzie trzech sędziów zawodowych. Sąd rozpoznaje sprawę na posiedzeniu niejawnym (art. 27 ust. 1 i 3). Istnieje jednak możliwość przeprowadzenia rozprawy. Postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości sąd wydaje w terminie dwóch miesięcy od złożenia wniosku. „Przekroczenie terminu nie wywołuje negatywnych konsekwencji i po jego przekroczeniu czynności sądu mogą być skutecznie wykonywane” (Witosza 2007: 65). Ponadto (zgodnie z art. 30 ust. 1) sąd może w razie potrzeby wysłuchać dłużnika oraz wierzyciela będącego wnioskodawcą, a w sprawie upadłości przedsiębiorstwa państwowego albo jednoosobowej spółki Skarbu Państwa także odpowiedni organ założycielski albo przedstawiciela ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. W razie trudności ze złożeniem osobistym zeznań dopuszczalne jest również odebranie od niego wyjaśnień pisemnych z podpisem notarialnie poświadczonym. Przesłuchanie odbywa się po pisemnym wezwaniu na posiedzeniu lub rozprawie (ewentualnie przez odebranie pisemnego oświadczenia). W postępowaniu o ogłoszenie upadłości sąd z urzędu przeprowadza postępowanie zabezpieczające (art. 36). Ma ono miejsce niezależnie od faktu, kto złożył wniosek. Jest ono dokonywane niezwłocznie (art. 38 ust. 1) przed faktem ustanowienia tymczasowego nadzorcy sądowego (art. 38 ust. 2). Zadania tymczasowego zarządcy sądowego polegają na zabezpieczeniu roszczeń wierzycieli – co w konsekwencji zabezpiecza majątek dłużnika przed uszczupleniem. Nadzoruje on działania dłużnika oraz sprawdza sposób zarządzania majątkiem. Sporządza sprawozdanie finansowe na dzień uprawomocnienia się postanowienia o ustanowieniu tymczasowego nadzorcy sądowego oraz okresowe sprawozdania ze swojej działalności, jak i spis wierzytelności. Zgodnie z art. 42 na postanowienia co do sposobu zabezpieczenia przysługuje zażalenie.

W momencie ogłoszenia upadłości zabezpieczenia w postaci tymczasowego nadzorcy sądowego upadają (art. 43). Sąd w toku dalszej działalności powołuje wstępne zgromadzenie wierzycieli. Sytuacja ta ma miejsce wtedy, kiedy istnieją przesłanki, że

dalsze postępowanie będzie prowadzone z możliwością zawarcia układu. Wstępne zgromadzenie wierzycieli nie jest zwoływane w trzech przypadkach:

1. Kiedy jest oczywiste, że dalsze postępowanie może być prowadzone tylko w celu likwidacji majątku upadłego;
2. Kiedy przeprowadzenie wstępnego zgromadzenia wierzycieli pociąga za sobą nadmierne koszty;
3. Gdy suma spornych wierzycieli przekracza 15% ogólnej sumy wierzytelności (Jakubecki, Zedler 2003: 115).

Wstępnemu zgromadzeniu wierzycieli przewodniczy sędzia. Na zgromadzeniu może zostać podjęta decyzja o dalszym sposobie prowadzenia postępowania upadłościowego (art. 45 ust. 1). Może ono także wyrazić opinię co do wyboru osoby syndyka, nadzorcy sądowego albo zarządcy. Ponadto wierzyciele na wstępnym zgromadzeniu mogą zawrzeć układ. Co więcej, podczas jego trwania sporządzony zostaje przez tymczasowego nadzorcy sądowego (pod nadzorem sędziego) spis wierzytelności.

Uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości, sąd wydaje postanowienie o ogłoszeniu upadłości (art. 54 ust. 1). Dane zawarte w tym postanowieniu zawiera tabela 3.

Postanowienie o ogłoszeniu upadłości jest skuteczne i wykonalne z dniem jego wydania. Ponadto postanowienie o ogłoszeniu upadłości podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości poprzez obwieszczenie w MSiG oraz opublikowanie w dzienniku o zasięgu lokalnym (art. 53 ust. 1). Postanowienie doręcza się syndykowi, nadzorcy sądowemu i zarządcy, dłużnikowi (lub jego spadkobiercy), wierzycielowi (lub wierzycielom), który wnioskował o wszczęcie, innym osobom (nie wierzycielom), które wnioski o wszczęcie postępowania, organowi założycielskiemu w przy-

Tabela 3. Dane umieszczone przez sąd w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości

Lp.	Dane umieszczone w postanowieniu
1	Imię i nazwisko, nazwa albo firma, miejsce zamieszkania albo siedziba upadłego dłużnika
2	Sposób prowadzenia postępowania
3	Czy i w jakim zakresie upadły będzie sprawował zarząd swoim majątkiem, jeżeli postępowanie będzie prowadzone z możliwością zawarcia układu
4	Wezwanie wierzycieli upadłego do zgłoszenia wierzytelności w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż miesiąc i nie dłuższym niż trzy miesiące
5	Wezwanie osób, którym przysługuje prawo oraz prawa i roszczenia osobiste ciężące na nieruchomości należącej do upadłego
6	Wyznaczony sędzia-komisarz oraz syndyk albo nadzorca sądowy, albo zarządca
7	Godzina wydania postanowienia, jeżeli upadły jest uczestnikiem systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych

Źródło: *Prawo upadłościowe i naprawcze*

padku przedsiębiorstwa państwowego, ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa, prezesowi Narodowego Banku Polskiego (o ile upadły był uczestnikiem systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych), Przewodniczącemu Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (gdy upadły jest spółką publiczną). Na postanowienie o ogłoszeniu upadłości przysługuje zażalenie tylko upadłemu!

W przypadku upadłości obejmującej likwidację majątku upadły traci prawo zarządu, możliwość korzystania i rozporządzania mieniem, które wchodzi do masy upadłości. Ponadto zostaje powołany syndyk. Jego zadanie polega na zarządzaniu majątkiem upadłego, zabezpieczeniu go przed zniszczeniem, uszkodzeniem czy zabraniem przez osoby postronne. Co więcej, przystępuje on niezwłocznie do jego likwidacji. W razie wystąpienia trudności z objęciem majątku upadłego czynności te wykonuje komornik. Takie umocowanie prawne syndyka nakłada na niego również pewne obowiązki bezpośrednio związane z obiegiem informacji. Ma on obowiązek ujawnienia postępowania o ogłoszeniu upadłości w księgach wieczystych oraz we wszystkich rejestrach, do których jest wpisany majątek upadłego. Dodatkowo syndyk zawiadamia o fakcie upadłości: wierzycieli, komornika (w rewirze którego znajduje się miejsce zamieszkania dłużnika czy miejsce jego siedziby), placówki pocztowe¹, banki (oraz inne instytucje, z którymi upadły zawarł umowę o udostępnianie skrytki sejfowej lub też złożył pieniądze czy też inne przedmioty), przedsiębiorstwa przewozowe, spedycyjne, domy składowe – w których znajdują się lub istnieje podejrzenie, że się znajdują towary należące do upadłego, przesyłki adresowane do niego. Ponadto obowiązkiem syndyka jest dopełnienie wszelkich formalności związanych z ewentualnymi roszczeniami pracowników (m.in. uzyskanie informacji odnośnie do niezaspokojonych roszczeń, ich sprawdzenie oraz przekazanie do stosownej administracyjnej jednostki organizacyjnej) oraz zebranie i uwiarygodnienie wszelkich informacji (może ich żądać od organów administracji rządowej i samorządowej) mających na celu ustalenie wszystkich składników masy upadłościowej.

W przypadku ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu mogą mieć miejsce dwa przypadki. Pierwszym jest sytuacja, w której ustanowiono zarząd własny nad całym majątkiem upadłego. W konsekwencji zostaje ustanowiony nadzorca sądowy. Natomiast gdy upadłego pozbawiono zarządu (całości albo tylko części majątku) – zarządcę sądowego. Listę obowiązków nadzorca sądowego przedstawia tabela 4.

Nadzorca sądowego nie dotyczy obowiązek ujawnienia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w księdze wieczystej oraz innych księgach i rejestrach czy też wezwania przedsiębiorstw przewozowych, spedycyjnych, domów składowych o wydanie przesyłek i towarów. Obowiązek ten spoczywa na upadłym sprawującym zarząd. To właśnie on powinien zawiadomić właściwe sądy, organy czy też przedsiębiorstwa. Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w przypadku zawiadomienia wierzycieli oraz ban-

¹ O wszczęciu postępowania upadłościowego zawiadamiany jest ten urząd pocztowy, który doręcza korespondencję do przedsiębiorstwa upadłego. W wypadku obsługi przez więcej niż jeden urząd pocztowy (np. wtedy, gdy przedsiębiorstwo upadłego dzieli się na mniejsze jednostki organizacyjne) należy zawiadomić wszystkie!

Tabela 4. Lista obowiązków nadzorca sądowego

Lp.	Czynność
Funkcje podstawowe	
1	Nadzór nad zarządem własnym upadłego (nie ma prawa wydawania poleceń upadłemu; nie dysponuje środkami przymusu)
2	Sporządzenie sprawozdania finansowego
Funkcje dodatkowe	
1	Ustalanie składników masy
2	Spis inwentarza
3	Wyrażenie zgody na dokonanie przez upadłego czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu
4	Wytaczanie powództwa o uznanie czynności prawnych upadłego za bezskuteczne
5	Udział w postępowaniu sądowym z uprawnieniami interwenienta ubocznego
6	Składanie sprawozdań, udział w zgromadzeniach wierzycieli

Źródło: *Prawo upadłościowe i naprawcze*

ku. Przyjmuje się, że zarówno nadzorca sądowy, jak i upadły, któremu powierzono zarząd, są z tego obowiązku zwolnieni. Pozostaje więc kwestia – kto ma ich zawiadamiać? Zgodnie z zasadami obrotu gospodarczego powinien to uczynić upadły, któremu pozostawiono prawo zarządu.

Drugi przypadek dotyczy ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, gdy upadłego pozbawiono zarządu (całości albo tylko części majątku). Powołuje się w takiej sytuacji zarządcę sądowego. Lista obowiązków zarządcy sądowego przedstawia tabela 5.

Zarządca musi sprawować zarząd w taki sposób, aby powierzony mu majątek nie stracił na wartości. Trzeba również zauważyć, że obowiązek ujawnienia postanowienia o ogłoszeniu upadłości (w księgach wieczystych oraz innych rejestrach) spoczywa na zarządcy sądowym tylko w przypadku, gdy czynność ta nie miała już miejsca w okresie poprzedzającym jego powołanie. Do wymienionych powyżej czynności wpływających na obieg informacji należy jeszcze dodać wszelkie te związane ze sprawowaniem czynności zarządu (Pabis 2006: 131–155). Obieg informacji powinien obejmować wszystkich zainteresowanych – obok samego upadłego również jego wierzycieli (jest nim każdy uprawniony do zaspokojenia z masy upadłości bez względu na podstawy zaspokojenia)² oraz innych uczestników rynku (m.in. kooperantów, dostawców czy nawet bezpośrednich konkurentów).

² Uprawnionymi do zaspokojenia z masy są zarówno wierzyciele wpisani na listę wierzytelności, jak i wierzyciele zaspakajani w postępowaniu upadłościowym bez uprzedniego wpisania na listę. Ponadto są to również wierzyciele, których wierzytelności są stwierdzone tytułami egzekucji oraz ci, których

Tabela 5. Lista obowiązków zarządcy sądowego

Lp.	Funkcje podstawowe
1	Niewzłoczne po powołaniu objęcie w zarząd majątku upadłego oraz jego zabezpieczenie
2	Dokonanie spisu inwentarza (o ile dotychczas nie został on sporządzony w toku postępowania)
3	Sporządzenie sprawozdania finansowego na dzień poprzedzający ogłoszenie upadłości (o ile dotychczas nie został on sporządzony w toku postępowania)
Funkcje dodatkowe	
1	Ustalenie składu masy
2	Prowadzenie postępowań sądowych dotyczących masy upadłości
3	Składanie sprawozdań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa upadłego
4	Ujawnienie postępowania o ogłoszeniu upadłości w księdze wieczystej i innych rejestrach
5	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości wierzycieli (których adresy są znane na podstawie ksiąg upadłego)
6	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości komornika
7	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości placówki pocztowe
8	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości banki (oraz różnego typu instytucje, z którymi upadły zawarł umowę o udostępnianie skrytki sejfowej lub złożył pieniądze lub inne przedmioty)
9	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości firmy przewozowe
	Zawiadamianie o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstwa spedycyjne
	Podejmowanie działań związanych z zaspokojeniem roszczeń pracowników
	Branie udziału w zgromadzeniu wierzycieli
	Ustalanie listy wierzytelności

Źródło: *Prawo upadłościowe i naprawcze*

4. Wnioski

Sprawna komunikacja stanowi w czasach społeczeństwa informacyjnego i coraz powszechniejszych procesów globalizacyjnych podstawę działania każdego podmiotu gospodarczego. Umożliwia efektywną realizację celów narzucanych przez odbiorców przy minimalizacji całkowitego czasu niezbędnego do ich wykonania. Sytuacja ta jest szczególnie wyraźnie widoczna w przypadku zaistnienia różnego typu zagrożeń i zakłóceń. Stosunkowo wolna i podlegająca tylko nielicznym ograniczeniom komunikacja pomiędzy uczestnikami rynku ulega znacznej komplikacji, a nawet – w skrajnych

wierzytelności są bezsporne, posiadają tzw. wierzytelności uprawdopodobnione lub też są stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu albo ostateczną decyzją administracyjną.

przypadkach – całkowicie ustaje. Sytuacja taka ma bardzo często miejsce w przypadku upadłości. Pojawiają się regulacje prawne ściśle określające i jasno precyzujące wszystkie strony procesu komunikacji. Dodatkowo podane zostają warunki progowe oraz terminy, gdyż to właśnie czas jest ogniwem limitującym wszelkie procesy. Ponadto należy również stwierdzić, że powyższa analiza powinna być traktowana jako wstępne badania, które należy kontynuować. Wydaje się, że badania poszerzone są konieczne szczególnie w obszarach słabo jeszcze sprecyzowanych. Przykładem takiego właśnie obszaru jest np. w zakresie ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu kwestia zawiadomienia wierzycieli oraz banku. Przyjmuje się, że zarówno nadzorca sądowy, jak i upadły, któremu powierzono zarząd są z tego obowiązku zwolnieni. Pozostaje więc pytanie – kto to ma robić? Zgodnie z obecną interpretacją powinien te czynności wykonywać upadły, jednakże argumentacja ta jest mało przekonująca.

BIBLIOGRAFIA

- Adler R.B., Rosenfeld L.B., Procter II R.F.: *Relacje interpersonalne. Proces porozumiewania się*, Rebis, Poznań 2006.
- Brooking A.: *Corporate Memory. Strategies for Knowledge Memory*, International Thomson Business Press, London 1999, za Mikula B.: *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
- Christopher M.: *Logistyka i zarządzanie łańcuchem podaży*, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1998.
- Dąbrowski J., Gierszewska G. (red.): *Strategie przedsiębiorstw a zarządzanie wiedzą*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości im. Leona Koźmińskiego, Warszawa 2005.
- Davenport T., Prusak L.: *Working Knowledge – How Organisations Manage What They Know*, Harvard Business School Press, Boston 1998, za Wiatrak A.: *Wiedza w procesach podejmowania decyzji*, [w] *Współczesne Zarządzanie*, nr 1/2003.
- Evans Ch.: *Zarządzanie wiedzą*, PWE, Warszawa 2005.
- Filipiak M.: *Homo communicans. Wprowadzenie do teorii masowego komunikowania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2004.
- Fiske J., Hartley J.: *Reading Television*, Londyn 1980, za Kotler P.: *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*, Gebethner i Ska, Warszawa 1994.
- Gurgul S.: *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 2005.
- Goban-Klas T.: *Informacja rządzi światem*, [w] *Gazeta Bankowa* nr 5/432, 2 lutego 1997.
- Herman A.: *Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa w gospodarce opartej na wiedzy*, [w] *Przedsiębiorstwo przyszłości. Nowe paradygmaty zarządzania europejskiego*, Wydawnictwo Instytutu Organizacji i Zarządzania w Przemysle „ORGMAZ”, Warszawa 2003.
- Jabłoński W.: *Zarządzanie informatyką w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Sosnowcu, Sosnowiec 2003.
- Jakubecki A., Zedler F.: *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarze zakamycza*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2003.
- Kisielnicki J., Sroka H.: *Systemy informacyjne biznesu. Informatyka dla zarządzania*, Placet, Warszawa 2005.
- Moszkowicz K., Moszkowicz M.: *Zarządzanie wiedzą i technologie informacyjno-komunikacyjne we*

- współczesnym zarządzaniu, [w] Zarządzanie firmą w społeczeństwie informacyjnym. Materiały konferencji naukowej, Stabryła A. (red.), Wydawnictwo EJB, Kraków 2002.
- Nowakowski J., Sobczak W.: *Teoria informacji*, WNT, Warszawa 1970.
- Oleński J.: *Standardy informacyjne w gospodarce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1997.
- Pabis R.: *Pisma Spółek Handlowych. Tom 5. Prawo upadłościowe i naprawcze*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2006.
- Penc J.: *Leksykon biznesu*, Placet, Warszawa 1997.
- Polański K.: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Ossolineum, Warszawa 1995.
- Skawińska E. (red.): *Konkurencyjność przedsiębiorstw – nowe podejście*, PWN, Warszawa–Poznań 2002.
- Skrzypek E.: *Zarządzanie wiedzą i informacją w procesach doskonalenia jakości w organizacji*, [w] Materiały konferencji naukowej „INFO 2001”, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2001.
- Tiwan A.: *Przewodnik po zarządzaniu wiedzą. E-biznes i zastosowania CRM*, Placet, Warszawa 2003.
- Turban E., Aronson J.: *DSS and Intelligent Systems*, Prentice Hall, New Jersey 2001.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze* (DzU nr 60, poz. 535).
- Wierzbicki A.P.: *Informacja jako zasób: wpływ na stosunki społeczne i gospodarcze w krajach rozwiniętych*, [w] *Gospodarka Narodowa* nr 12/1996.
- Witosza A. (red.): *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2007.
- Zedler F.: *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2003.
- Zienkowski L.: *Gospodarka „oparta na wiedzy” – mit czy rzeczywistość?*, [w] *Wiedza a wzrost gospodarczy*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003.